

حزب کمونیست و انتخابات ریاست جمهوری فرانسه

سوسیالیسم با برنامه: **بله**

سوسیالیسم در حرف: **نه**

جعفر پویا

تعطیلات تابستانی در فرانسه به پایان خود نزدیک می شود و صفحه نخست مطبوعات این کشور بار دیگر به بحث بر سر انتخابات ریاست جمهوری اختصاص یافته است. نظام انتخاباتی و تبلیغات پیش‌انتخاباتی در فرانسه اصولاً بر روی يك مثلث قرار دارد. دو ضلع این مثلث دو نامزد از جناح راست هستند که یکی نماینده طیف معتدل و دیگر طیف افراطی تر راست است و ضلع سوم نامزدی از حزب سوسیالیست. از دو سال پیش از برگزاری انتخابات این سه تن تعیین می شوند و تمام تبلیغات و تلویزیون و رادیو و مطبوعات بسیج می شوند و به کمک انواع و اقسام نظرسنجی‌ها چنین اعلام می کنند که مردم بخواهند و نخواهند یکی از این سه تن رئیس جمهور خواهد شد. البته در این میان برخلاف نامزدهای راست وضع نامزد حزب سوسیالیست معمولاً مبهم است. این نامزد کسی اعلام می شود که یا فاقد هرگونه برنامه ای است یا برنامه اش با برنامه راست تفاوتی ندارد. آرای این سه تن بسیار نزدیک به یکدیگر پیش بینی می شود، نوعی که تا روز برگزاری انتخابات هیچ قطعیتی برای پیروزی هیچک از آنان وجود ندارد. نتیجه این نظام انتخاباتی حذف جناح رادیکال حزب سوسیالیست پیش از انتخابات و حذف کمونیست‌ها در حین انتخابات است. زیرا رهبری حزب سوسیالیست، به بهانه جلوگیری از پیروزی نامزد راست افراطی تر، اعلام می کند که باید ائتلاف گسترده تری را در نظر گرفت، مواضع را تعدیل کرد و نامزدی ارائه داد که برنامه اش به برنامه راست معتدل نزدیک باشد و بنابراین جناح رادیکال حزب سوسیالیست از عرصه حذف می شود. از سوی دیگر بخش مهمی از مردم که در انتخابات پارلمانی به کمونیست‌ها رای می دهند یا برنامه نامزد کمونیست را به خواسته های خود نزدیک تر می بینند، از ترس پیروزی نامزد راست در ریاست جمهوری به نامزد سوسیالیست‌ها رای می دهند. در فرانسه به این موضوع "رای مفید" یا رای اثرگذار می گویند. یعنی رای به کسی که او را نمی خواهیم ولی چون نسبت به نامزدی که می خواهیم بخت بیشتری برای پیروزی در برابر رقیب دارد به او رای می دهیم تا رای مان دارای فایده و اثری بوده باشد. بخش مهمی از آرای سوسیالیست‌ها در انتخابات ریاست جمهوری همین "رای مفید" است. در انتخابات آینده، **نیکولای سرکوزی** وزیر کشور نماینده راست افراطی تر، **دومینیک دوپلین** راست معتدل و فعلاً خانم **سگولن رویال** نامزد حزب سوسیالیست است. خانم رویال برای آنکه موقعیت خود را در نظرسنجی‌ها حفظ کند باید هیچ برنامه متفاوتی ارائه ندهد. به محض اینکه برنامه ای ارائه دهد یا سخنی بگوید که کمترین انحرافی از منافع طبقه حاکم سرمایه داران بزرگ داشته باشد فوراً اعلام می شود که موقعیت او در نظرسنجی‌ها سقوط کرده و يك نامزد دیگر از میان سوسیالیست‌ها بیرون کشیده می شود و دارای بخت پیروزی اعلام می شود.

آنچه گفته شد جنبه منفی نظام انتخاباتی فرانسه است. اما این نظام جنبه های دیگری هم دارد که مبارزه دویست ساله مردم فرانسه آن را به حکومت تحمیل کرده است. از جمله امکان حضور نامزدهای متفاوت از احزاب مختلف و استفاده هر چند محدود از امکانات رادیویی و تلویزیونی و مطبوعاتی برای احزاب چپ. از این رو دوران انتخابات ریاست جمهوری در فرانسه دوران شدیدترین و پرثمرترین مبارزه‌ها برای اعلام برنامه های مختلف اقتصادی و اجتماعی و بردن آن میان مردم این کشور است.

در انتخابات آینده ریاست جمهوری فرانسه مانند همه انتخابات گذشته مسئله ائتلاف چپ یعنی کمونیست ها و سوسیالیست ها بار دیگر مطرح می شود. دو دیدگاه درباره این ائتلاف وجود دارد. از نظر حزب سوسیالیست ائتلاف باید بر روی فردی صورت بگیرد که "بخت بیشتری برای پیروزی" دارد. از نظر کمونیست ها ائتلاف باید بر روی فردی باشد که "برنامه دیگری برای پیروزی" دارد. این دو دیدگاه با هم ناهم ساز است به همین دلیل بندرت پیش آمده که کمونیست ها و سوسیالیست ها در مرحله اول انتخابات با یکدیگر ائتلاف کنند. در گذشته حزب سوسیالیست اصولاً خواهان چنین پشتیبانی هم نبود زیرا از یکسو می دانست این پشتیبانی رایگان نخواهد بود و مشروط به ارائه برنامه‌ای متفاوت است و از سوی دیگر بر روی همان "رای مفید" حساب می کرد. اما این بار حزب سوسیالیست با دو شکست بزرگ مواجه شده است. شکست نخست این که نامزد حزب سوسیالیست در انتخابات گذشته در همان دور اول در برابر "لوین" نامزد راست افراطی حذف شد و اصلاً به دور دوم راه نیافت.

شکست دوم این که حزب سوسیالیست در جریان دفاع از قانون اساسی اروپا که با رای نه مردم فرانسه مواجه شد اعتبار خود را بشدت از دست داد. در این شرایط حزب سوسیالیست دیگر اعتماد به نفس سابق خود را ندارد و يك شکست دیگر در این ابعاد می تواند به حذف آن از صحنه سیاسی بیانجامد. پیش کشیدن يك زن و ایجاد فضای احساسی و تبلیغی در حول و حوش وی که عملاً با سکوت نسبت به مسایل حاد جامعه توأم است و چسبیدن به مسایل فرعی و حاشیه ای نظیر این که وی نخستین رئیس جمهور زن فرانسه خواهد بود و مسایل دیگری از این دست همه در پیوند با این ضعف حزب سوسیالیست و قرار داشتن آن در سمتی است که قادر به پاسخگویی به خواست‌ها و نیازهای عمیق جامعه فرانسه نیست. در این شرایط و با توجه به ضعف موجود، حزب سوسیالیست خواستار آن است که کمونیست ها از همان دور اول از نامزد سوسیالیست پشتیبانی کنند. در وضع پیچیده ای که بوجود آمده حزب کمونیست فرانسه نیز متقابلاً برخلاف گذشته از اعلام نامزد خودداری کرده و گفته است منتظر اعلام برنامه نامزد حزب سوسیالیست است. این موضع در واقع فشار را بر روی سوسیالیست ها افزایش می دهد. هفته گذشته پس از سخنرانی خانم سگولن رویال نامزد حزب سوسیالیست در اردوی تابستانی این حزب، **ماری ژرژ بوفه** دبیرکل حزب کمونیست فرانسه در سخنانی گفت: "من در اردوی سوسیالیست ها آهنگ های زیبایی شنیدم ولی برنامه ای از زبان خانم رویال نشنیدم."

بدینسان و با شیوه ای که سگولن رویال و حزب سوسیالیست در پیش گرفته از هم اکنون قطعی بنظر می رسد - مگر در شرایط تغییر حاد و پیش بینی نشده - که در مرحله نخست انتخابات آینده ریاست جمهوری فرانسه ائتلافی میان حزب سوسیالیست و حزب کمونیست صورت نخواهد گرفت و هر دو این احزاب با نامزدهای مستقل وارد عرصه انتخابات خواهند شد. این برای حزب کمونیست فرصتی برای اعلام طرح ها و اندیشه ها و برنامه های آن در میان مردم فرانسه است. برنامه هایی که شاید به پیروزی نامزد کمونیست تمام نشود، اما در افکار عمومی آنچنان تاثیری بجا می گذارد که نمونه های آن را در رای "نه" مردم فرانسه به قانون اساسی اروپا یا جلوگیری از تصویب طرح دستبرد به حقوق جوانان و کارگران تحت عنوان "قرارداد نخستین استخدام" شاهد بودیم.